

ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І МОРАЛЬ: ПРОБЛЕМА СПІВВІДНОШЕННЯ

Проблема співвідношення політики і моралі – одна з центральних у політичній та етичній теоріях. Вона була сформульована ще у філософсько-політичних трактатах давньогрецьких мислителів, які вже тоді виявили її складність і неоднозначність. **Проблеми політики і моралі** привертала увагу мислителів Середньовіччя. Фома Аквінський, твердячи про божественне походження державної влади, про духовну вищість церкви над нею, відповідно трактував природу моральних норм, сутність етичних принципів. Єдине джерело моралі – всемогутня воля Бога, підкорятися їй – моральний обов'язок кожної людини.

Політика і мораль взаємодіють як форми суспільної свідомості й практики. Етичні поняття – добро, справедливість, чесність, порядність – не лише характеризують політичну діяльність влади, держави, партії чи політика, вони або підтримують, морально санкціонують і стимулюють цю діяльність, або засуджують, блокують.

Політика, яка не має належної підтримки з боку моралі, приречена на поразку. Безчесний політик, безсоромний політикан, для якого понад усе егоїстичні інтереси – тимчасова персона на політичній арені. Втім, як це часто трапляється, він поступається місцем іншому політикану. Політик, який виражає соціальні сподівання людей, керується ними, отримує тривалу підтримку громадськості. **Пріоритет морального начала в суспільному житті** відстоював французький політичний мислитель Ж.-Ж. Руссо, вважаючи, що людина за своєю природою схильна до добра й солідарності. Втім, цивілізація, заснована на приватній власності, псує людські характери, знецінює громадянську відповідальність, порушує права людини. Руссо доводив, що існуючу соціальну нерівність мають врівноважувати безумовна свобода і рівність юридичних прав. Саме в цьому, на його думку, ключ до розв'язання дилеми політики і моралі. **Особливості взаємодії владно-політичних і моральних чинників** з'ясували І. Кант і Г.-В.-Ф. Гегель. Згідно з вченням Канта, людина постійно перебуває між тим, що продиктоване суспільством, політикою, і тим, що диктує свобода, моральність. Її внутрішня свобода не потребує впливів держави. Навпаки, наскільки існуючий правопорядок відповідає автономії людської свободи, настільки він виступає соціальним простором моральності. У своїй поведінці людина повинна керуватися моральними мотивами, а не практичними потребами. Гегель, з одного боку, ототожнює моральність і політичну дійсність («те, що дійсне, те розумне»), з іншого, на місце моральної добродійності ставить санкціоновану державою добродійність, досліджуючи конкретні соціальні форми, в яких виявляється моральна діяльність людини, її контакти з державою (сім'я, корпорація, громадянське суспільство).

Отже, політика і мораль – вічні союзники і супротивники. Політика сприяє утворенню мережі соціальних зв'язків людини, групи, спільноти з державою. Мораль покликана здійснювати духовне єднання суспільства. Виникнувши як об'єктивно необхідні й споріднені регулятори суспільного життя, політика і мораль у процесі свого розвитку стали самостійними інститутами, почали діяти за власними законами. Мораль значно давніша, ніж політика. Літопис моральних угод помітно багатший порівняно з історією політичних договорів. Політика і мораль значно різняться за своїм суб'єктом.

Список використаних джерел

1. Білоус А. Політико-правові системи: світ і Україна. К., 1997. 210 с.
2. Бодуен Ж. Вступ до політології. К., 1995. 180 с.